

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний авіаційний університет
Факультет лінгвістики та соціальних комунікацій
Кафедра авіаційної психології

ЗАТВЕРДЖУЮ
Проректор з навчальної роботи
_____ А. Полухін
_____ 2021 р.

Система менеджменту якості

РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни

**«Методика проведення психологічної експертизи
в різних галузях психології»**

Галузь знань: 05 «Соціальні та поведінкові науки»
Спеціальність: 053 «Психологія»
Освітньо-професійна програма «Психологія»
Освітньо-професійна програма «Психологія бізнесу»

Курс – 4 Семестр – 7

Лекції – 17 Диференційований залік – 7 семестр
Практичні заняття – 34
Самостійна робота – 54
Усього (годин/кредитів ECTS) – 105/3,5
Домашнє завдання (1) - 7 семестр

Індекс РБ – 8– 053/18 – 2.1.9.20

Система менеджменту якості.
Робоча програма
навчальної дисципліни
"Методика проведення психологічної експертизи
в різних галузях психології"

Шифр
документа

СМЯ НАУ
РП 12.01.11-01-2021

Стор.2 із 13

Робочу програму навчальної дисципліни «Методика проведення психологічної експертизи в різних галузях психології» розроблено на основі освітньої програми та робочого навчального плану РБ-8-053/18 підготовки здобувачів вищої освіти освітнього ступеня «Бакалавр» за спеціальністю 053 «Психологія» освітньо-професійною програмою «Психологія» та освітньо-професійною програмою «Психологія бізнесу», відповідних нормативних документів.

Робочу програму розробила

кандидат психологічних наук,
доцент кафедри авіаційної психології _____ О.Ічанська

Робочу програму обговорено та схвалено на засіданні випускової кафедри спеціальності 053 «Психологія» та освітньо-професійними програмами «Психологія» та «Психологія бізнесу», протокол № 8 від 8.06.2021 р.

Завідувач кафедри _____ Л. Помиткіна

Робочу програму обговорено та схвалено на засіданні науково-методично-редакційної ради факультету лінгвістики та соціальних комунікацій, протокол _____ від _____ 2021 р.

Голова НМРР _____ А. Кокарева

УЗГОДЖЕНО

Декан ФЛСК

_____ Ладогубець Н.В.

_____ 2021 р.

Рівень документа – 3б

Плановий термін між ревізіями – 1 рік

Контрольний примірник

ЗМІСТ

сторінка

Вступ	4
1. Пояснювальна записка	4
1.1. Заплановані результати.....	4
1.2. Програма навчальної дисципліни.....	5
2. Зміст навчальної дисципліни	7
2.1. Структура навчальної дисципліни.....	7
2.2. Лекційні заняття, їх тематика і обсяг	7
2.3. Практичні заняття, їх тематика і обсяг.....	8
2.4. Самостійна (індивідуальна) робота студента, її зміст та обсяг.....	11
2.4.1. Домашнє завдання.....	11
3. Навчально-методичні матеріали з дисципліни	11
3.1. Методи навчання.....	11
3.2. Рекомендована література (базова і допоміжна)	11
3.3. Інформаційні ресурси в Інтернеті.....	11
4. Рейтингова система оцінювання набутих студентом знань та вмінь	12
4.1. Методи контролю та схема нарахування балів	12

ВСТУП

Робочу програму навчальної дисципліни «Актуальні проблеми когнітивної психології» розроблено на основі «Методичних рекомендацій до розроблення та оформлення робочої програми навчальної дисципліни», затвердженої розпорядженням №106/роз від 13.07.2017 р. та відповідних нормативних програмних документів.

1. Пояснювальна записка

1.1. Заплановані результати.

Місце навчальної дисципліни. Дана навчальна дисципліна є складовою прикладної підготовки здобувачів вищої освіти до теоретичної і практичної діяльності майбутнього психолога.

Метою викладання дисципліни є ознайомлення з основними теоретичними підходами до організації психологічної експертизи, формування вмінь та навичок методичного обґрунтування, планування та проведення психологічної експертизи в різних галузях психології.

Завданнями вивчення навчальної дисципліни є:

- систематизувати знання з методології проведення психологічної експертизи;
- вивчення методів проведення психологічної експертизи;
- формування навичок проведення психологічної експертизи з врахуванням специфіки галузі психологічної науки.

Компетентності, якими повинен оволодіти здобувач: здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері психології, що передбачають застосування основних психологічних теорій; здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях при аналізі особистості; здатність бути критичним і самокритичним; здатність використовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій; здатність дотримуватися норм професійної етики; здатність оцінювати та підтримувати якість роботи.

Міждисциплінарні зв'язки навчальної дисципліни.

Навчальна дисципліна «Основи психологічної практики» взаємопов'язана з такими дисциплінами, як: «Загальна психологія», «Практикум з загальної психології», «Вікова психологія», «Психологія сім'ї», «Соціальна психологія» та є базою для подальшого вивчення таких психологічних дисциплін: «Постстрессова реабілітація», «Основи психотерапії», «Психологія професійного ризику».

1.2. Програма навчальної дисципліни.

Навчальний матеріал дисципліни структурований за модульним принципом і складається з 1 навчального модуля, а саме:

– навчального модуля № 1 «**Методичні основи психологічної експертизи в залежності від галузі психології**», який є логічною завершеною, відносно самостійною, цілісною частиною навчальної дисципліни, засвоєння якої передбачає проведення модульної контрольної роботи та аналіз результатів її виконання.

Модуль № 1 "Методичні основи психологічної експертизи в залежності від галузі психології"

Тема 1.1. Історія становлення психологічної експертизи.

Експертиза як вид дослідження. Історія становлення психологічної експертизи на різних етапах розвитку науки. Статус психологічної експертизи у сучасній науці.

Тема 1.2. Методологічні основи психологічної експертизи

Компоненти психологічної експертизи. Етапи психологічної експертизи. Принципи проведення психологічної експертизи. Класифікація видів психологічної експертизи. Характеристика видів психологічної експертизи. Психолого-психіатрична експертиза. Судово-психологічна експертиза.

Тема 1.3. Права та обов'язки психолога-експерта

Характеристика основних прав та обов'язків психолога-експерта. Технології підбору психологів-експертів та експертних комісій. Експертний висновок як результат психологічної експертизи.

Тема 1.4. Напрямки проведення психологічної експертизи у загальній психології

Методичні аспекти та напрямки експертизи у загальній психології.

Критерії психічного та психологічного здоров'я особистості. Експертиза показників психічного та психологічного здоров'я: особистісна ідентичність, самооцінка, самоприйняття, особистісна зрілість, відповідальність, внутрішня конфліктність, часова перспектива, осмисленість життя, оптимізм. Монофункціональні та поліфункціональні методики для проведення експертизи.

Тема 1.5. Напрямки проведення психологічної експертизи у віковій психології

Методичні аспекти та напрямки експертизи у віковій психології. Експертиза вікових нормативів психічного розвитку. Експертиза показників психологічної готовності дитини до школи. Психологічна експертиза мотивів навчання учнів. Експертиза шкільної адаптації та дезадаптації дитини.

Тема 1.6. Напрямки проведення психологічної експертизи у педагогічній психології

Методичні аспекти та напрямки експертизи у педагогічній психології. Експертиза професійної компетентності педагога. Експертиза навчальних програм, підручників та навчальних закладів. Експертиза взаємодії педагога та учня: експертиза уроку, експертиза стосунків. Психологічна експертиза соціально-педагогічної занедбаності дитини. Психолого-педагогічна експертиза як вид експертизи.

Тема 1.7. Напрямки проведення психологічної експертизи у соціальній психології

Методичні аспекти та напрямки експертизи соціальній психології. Експертиза просоціальних та асоціальних характеристик та поведінки особистості. Поліграф як інструмент психологічної експертизи. Експертиза інформаційно-психологічного впливу засобів масової інформації. Психологічна експертиза реклами.

Тема 1.8. Психологічна експертиза сімейних стосунків

Психологічна експертиза сімейних стосунків: зміст, методичні основи проведення. Експертиза стосунків подружжя. Експертиза дисфункціональної сім'ї. Експертиза психологічного насилля сім'ї.

Тема 1.9. Напрямки проведення психологічної експертизи професійної діяльності

Напрямки проведення психологічної експертизи у трудовій діяльності. Професійний психологічний відбір як напрямок експертизи. Атестація персоналу як напрямок експертизи.

Психологічна експертиза професійних деформацій та професійних криз спеціаліста. Психологічна експертиза професійної адаптації та дезадаптації. Конфліктологічна експертиза. Ергономічно-психологічна експертиза: основні задачі і значення.

2. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

2.1. Структура навчальної дисципліни

Таблиця 2.1.

№ пор.	Назва теми	Обсяг навчальних занять (год.)			
		Усього	Лекції	Практичні	СРС
1	2	3	4	5	6
7 семестр					
Модуль №1					
«Методичні основи психологічної експертизи в залежності від галузі психології»					
1.1	Історія становлення психологічної експертизи.	8	2	2	4
1.2	Статус психологічної експертизи у сучасній науці.	4	-	2	2
1.3	Методологічні основи психологічної експертизи	8	2	2	4
1.4	Класифікація видів психологічної експертизи.	4	-	2	2
1.5	Права та обов'язки психолога-експерта	8	2	2	4
1.6	Характеристика основних прав та обов'язків психолога-експерта. Технології	4	-	2	2
1.7	Напрямки проведення психологічної експертизи у загальній психології	8	2	2	4
1.8	Психічне здоров'я та психологічне здоров'я як об'єкти експертизи.	4	-	2	2
1.9	Напрямки проведення психологічної експертизи у віковій психології	8	2	2	4
1.10	Експертиза показників психологічної готовності дитини до школи.	4	-	2	2
1.11	Напрямки проведення психологічної експертизи у педагогічній психології	7	2	2	3
1.12	Психолого-педагогічна експертиза як вид експертизи.	4	-	2	2
1.13	Напрямки проведення психологічної експертизи у соціальній психології	7	2	2	3
1.14	Експертиза інформаційно-психологічного впливу засобів масової інформації. Психологічна експертиза реклами.	4	-	2	2
1.15	Психологічна експертиза сімейних стосунків	7	2	2	3
1.16	Експертиза психологічного насилля сім'ї	4	-	2	2
1.17	Напрямки проведення психологічної експертизи професійної діяльності	2	1	-	1
1.6	Домашнє завдання	8	-	-	8
1.18	Модульна контрольна робота №1	3	-	2	1
Усього за модулем №1		105	17	34	54
Усього за 7 семестр		105	17	34	54
Усього за навчальною дисципліною		105	17	34	54

2.2. Лекційні заняття, їх тематика та обсяг

Таблиця 2.2.

№ пор.	Назва теми (тематичного розділу)	Обсяг навчальних занять (год.)	
		Лекції	СРС
1	2	3	4
7 семестр			
Модуль №1			
«Методичні основи психологічної експертизи в залежності від галузі психології»			
1.1	Історія становлення психологічної експертизи.	2	2
1.2	Методологічні основи психологічної експертизи	2	2
1.3	Права та обов'язки психолога-експерта	2	2
1.4	Напрямки проведення психологічної експертизи у загальній психології проведення психологічної експертизи у	2	2
1.5	Напрямки проведення психологічної експертизи у віковій психології	2	2
1.6	Напрямки проведення психологічної експертизи у педагогічній психології	2	1
1.7	Напрямки проведення психологічної експертизи у соціальній психології	2	1
1.8	Психологічна експертиза сімейних стосунків	2	1
1.9	Напрямки проведення психологічної експертизи професійної діяльності	1	1
Усього за модулем № 1		17	14
Усього за 7 семестр		17	14
Усього за навчальною дисципліною		17	14

2.3. Практичні заняття, їх тематика та обсяг

Таблиця 2.3.

№ пор.	Назва теми (тематичного розділу)	Обсяг навчальних занять (год.)	
		Практичні	СРС
1	2	3	4
7 семестр			
Модуль №1			
«Методичні основи психологічної експертизи в залежності від галузі психології»			
1.1	Історія становлення психологічної експертизи.	2	2
1.2	Статус психологічної експертизи у сучасній науці.	2	2

	Система менеджменту якості. Робоча програма навчальної дисципліни "Методика проведення психологічної експертизи в різних галузях психології"	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 12.01.11-01-2021
		Стор.8 із 13	

1.3	Методологічні основи психологічної експертизи	2	2
1.4	Класифікація видів психологічної експертизи.	2	2
1.5	Права та обов'язки психолога-експерта	2	2
1.6	Характеристика основних прав та обов'язків психолога-експерта. Технології	2	2
1.7	Напрямки проведення психологічної експертизи у загальній психології	2	2
1.8	Психічне здоров'я та психологічне здоров'я як об'єкти експертизи.	2	2
1.9	Напрямки проведення психологічної експертизи у віковій психології	2	2
1.10	Експертиза показників психологічної готовності дитини до школи.	2	2
1.11	Напрямки проведення психологічної експертизи у педагогічній психології	2	2
1.12	Психолого-педагогічна експертиза як вид експертизи.	2	2
1.13	Напрямки проведення психологічної експертизи у соціальній психології	2	2
1.14	Експертиза інформаційно-психологічного впливу засобів масової інформації. Психологічна експертиза реклами.	2	2
1.15	Психологічна експертиза сімейних стосунків	2	2
1.16	Експертиза психологічного насилля сім'ї	2	1
1.17	Модульна контрольна робота № 1	2	1
Усього за модулем № 1		34	32
Усього за 7 семестр		34	32
Усього за навчальною дисципліною		34	32

2.4. Самостійна (індивідуальна) робота студента, її зміст та обсяг

Таблиця 2.4.

№ пор.	Зміст самостійної роботи студента	Обсяг СРС (годин)
7 семестр		
1.	Опрацювання лекційного матеріалу	14
2.	Підготовка до практичних занять	31
3.	Підготовка до модульної контрольної роботи	1
4.	Домашнє завдання	8
Усього за 7 семестр		54
Усього за навчальною дисципліною		54

2.4.1. Домашнє завдання

Домашнє завдання виконується в шостому семестрі, відповідно до затверджених в установленому порядку методичних рекомендацій, з метою закріплення та поглиблення теоретичних знань та вмінь студентів і є важливим етапом у засвоєнні навчального матеріалу. Домашнє завдання виконується на основі навчального матеріалу, винесеного на самостійне опрацювання студентами, є складовою модулю №1 «Методичні основи психологічної експертизи в залежності від галузі психології».

Мета домашнього завдання полягає в плануванні, організації та проведенні студентом психологічної експертизи по обраній темі, що відповідає одному з напрямків експертизи у певній галузі психології. На основі результатів експертизи оформлюється експертний висновок у відповідності до нормативних вимог психологічної експертизи.

Виконання, оформлення та захист домашнього завдання здійснюється студентом в індивідуальному порядку відповідно до методичних рекомендацій.

Час, потрібний для виконання домашнього завдання, – 8 годин самостійної роботи.

3. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ З ДИСЦИПЛІНИ

3.1. Методи навчання

При вивченні навчальної дисципліни використовуються наступні методи навчання: пояснювально-ілюстративний метод; метод проблемного викладу, ситуаційні задачі, кейс-метод.

3.2. Рекомендована література

Базова література

3.2.1. Психологічна експертиза в слідчій практиці: Навчальний посібник.- К.: Вид-во Укр.акад. внутр.справ, 2003.- 56 с.

3.1.2. Експертизи у судовій практиці/ Гончаренко В.Г., ред.; Київський науково-дослідний інститут судових експертиз, Академія адвокатури України. – Київ: Юрінком Інтер, 2005. – 388 с.

3.1.3. Землянська О.В. Особистість як об'єкт судово-психологічної експертизи /За заг. ред. д-ра юрид. наук, проф. Бандурки О.М.: Монографія. – Харків: Вид-во Нац. ун-ту внутр. справ, 2004.-367с.

3.1.4. Пасніченко В.В. Судово-психологічна експертиза. – Чернівці: Книги – XXI, 2008. – 136 с.

Додаткові рекомендовані джерела

3.1.5. Мотлях О.І. Місце психофізіологічної експертизи з використанням поліграфа в кримінальному судочинстві України// Юридичний вісник. Повітряне і космічне право: наукові праці Національний авіаційний університет.– Київ, 2011. – № 1 (18). – С. 92-95.

3.1.6. Експертиза шкільних підручників: інструктивно-методичні матеріали для експертизи проектів підручників; за заг. ред. О. М. Топузова. – К. : Педагогічна думка, 2016. – 128 с.

3.1.7. Яблонський А.І. Гуманітарно-психологічна експертиза: суб'єктивність та інваріантність // Науковий вісник ХДУ. Сер. Психологічні науки. –2014. –Вип.1–С.142-146.

3.3. Інформаційні ресурси в Інтернеті

3.3.1. Навчально-методичний комплекс з дисципліни «Методика проведення психологічної експертизи в різних галузях психології» Режим посилання: <https://er.nau.edu.ua/handle/NAU/24655>

4. РЕЙТИНГОВА СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ НАБУТИХ СТУДЕНТОМ ЗНАНЬ ТА ВМІНЬ

4.1. Методи контролю та схема нарахування балів.

4.1.1. Оцінювання окремих видів виконаної студентом навчальної роботи здійснюється в балах відповідно до табл. 4.1.

Таблиця 4.1.

7 семестр		
Модуль №1	Модуль №2	Мах кількість балів
Вид навчальної роботи	Мах кіл-ть балів	
Вичерпне розкриття питання за планом семінару (4x5б.)	20 (сумарна)	
Виконання та захист домашнього завдання	18	
Експрес-контроль (1x10б.)	20 (сумарна)	
<i>Для допуску до виконання модульної контрольної роботи №1 студент має набрати не менше 35 балів.</i>		
Виконання модульної контрольної роботи №1	30	
Усього за модулем №1	88	
Семестровий диференційований залік		12
Усього за 7 семестр		100

4.1.2. Виконані види навчальної роботи зараховуються студенту, якщо він отримав за них позитивну рейтингову оцінку (табл. 4.2).

Таблиця 4.2.

Відповідність рейтингових оцінок за окремі види навчальної роботи в балах оцінкам за національною шкалою

Рейтингова оцінка в балах				Оцінка за національною шкалою
Вичерпне розкриття питання за планом семінару	Виконання та захист домашнього завдання	Експрес-контроль	Виконання модульної контрольної роботи	
5	17-18	9-10	27-30	Відмінно
4	14-16	8	23-26	Добре
3	11-13	6-7	18-22	Задовільно
менше 3	менше 11	менше 6	менше 18	Незадовільно

4.1.3. Сума рейтингових оцінок, отриманих студентом за окремі види виконаної навчальної роботи, становить поточну модульну рейтингову оцінку, яка заноситься до відомості модульного контролю.

4.1.4. Сума поточної та контрольних модульних рейтингових оцінок становить підсумкову модульну рейтингову оцінку (табл.4.3), яка в балах та за національною шкалою заноситься до відомості модульного контролю.

Таблиця 4.3.

Відповідність підсумкових модульних рейтингових оцінок
в балах оцінкам за національною шкалою

Модуль №1	Оцінка за національною шкалою
79-88	Відмінно
66-78	Добре
53-65	Задовільно
менше 53	Незадовільно

4.1.5. Сума підсумкових модульних рейтингових оцінок у балах становить підсумкову семестрову модульну рейтингову оцінку, яка перераховується в оцінку за національною шкалою (табл. 4.4.).

Таблиця 4.4.

Відповідність підсумкової семестрової
модульної рейтингової оцінки в балах оцінкам
за національною шкалою

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою
79-88	Відмінно
66-78	Добре
53-65	Задовільно
менше 53	Незадовільно

Таблиця 4.5.

Відповідність залікової рейтингової
оцінки в балах оцінці
за національною шкалою

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою
12	Відмінно
10	Добре
8	Задовільно
-	-

4.1.6. Сума підсумкової семестрової модульної та залікової рейтингових оцінок у балах становить підсумкову семестрову рейтингову оцінку, яка перераховується в оцінки за національною шкалою та шкалою ECTS (табл. 4.6).

	Система менеджменту якості. Робоча програма навчальної дисципліни "Методика проведення психологічної експертизи в різних галузях психології"	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 12.01.11-01-2021
		Стор.12 із 13	

Таблиця 4.6.

Відповідність підсумкової семестрової рейтингової оцінки в балах оцінці за національною шкалою та шкалою ECTS

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
		Оцінка	Пояснення
90-100	Відмінно	A	Відмінно (відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок)
82-89	Добре	B	Дуже добре (вище середнього рівня з кількома помилками)
75-81		C	Добре (в загальному вірне виконання з певною кількістю суттєвих помилок)
67-74	Задовільно	D	Задовільно (непогано, але зі значною кількістю недоліків)
60-66		E	Достатньо (виконання задовольняє мінімальним критеріям)
35-59	Незадовільно	FX	Незадовільно (з можливістю повторного складання)
1-34		F	Незадовільно (з обов'язковим повторним курсом)

4.1.7. Підсумкова семестрова рейтингова оцінка в балах, за національною шкалою та шкалою ECTS заноситься до заліково-екзаменаційної відомості, навчальної картки та залікової книжки студента.

4.1.8. Підсумкова семестрова рейтингова оцінка заноситься до залікової книжки та навчальної картки студента, наприклад, так: **92/Відм./A**, **87/Добре/B**, **79/Добре/C**, **68/Задов./D**, **65/Задов./E** тощо.

(Ф 03.02 – 01)

АРКУШ ПОШИРЕННЯ ДОКУМЕНТА

№ прим.	Куди передано (підрозділ)	Дата видачі	П.І.Б. отримувача	Підпис отримувача	Примітки

(Ф 03.02 – 02)

АРКУШ ОЗНАЙОМЛЕННЯ З ДОКУМЕНТОМ

№ пор.	Прізвище ім'я по-батькові	Підпис ознайомленої особи	Дата ознайомлення	Примітки

(Ф 03.02 – 04)

АРКУШ РЕЄСТРАЦІЇ РЕВІЗІЇ

№ пор.	Прізвище ім'я по-батькові	Дата ревізії	Підпис	Висновок щодо адекватності

(Ф 03.02 – 03)

АРКУШ ОБЛІКУ ЗМІН

№ зміни	№ листа (сторінки)				Підпис особи, яка внесла зміну	Дата внесення зміни	Дата введення зміни
	Зміненого	Заміненого	Нового	Анульованого			

(Ф 03.02 – 32)

УЗГОДЖЕННЯ ЗМІН

	Підпис	Ініціали, прізвище	Посада	Дата
Розробник				
Узгоджено				
Узгоджено				
Узгоджено				